

POSTANOWIENIE

Dnia 6 czerwca 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z powództwa A. K. i B. A.
przeciwko S. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w T.
o nakazanie dopuszczenia do pracy i zapłatę wynagrodzenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 czerwca 2005 r.,
kasacji powodów od wyroku Sądu Apelacyjnego w K.
z dnia 22 września 2004 r., sygn. akt III APa ...04,

- 1. odmawia przyjęcia kasacji do rozpoznania;**
- 2. zasądza od każdego z powodów na rzecz strony pozwanej po 1.800 (tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

Uzasadnienie.

Sąd Okręgowy w K. – Sąd Pracy wyrokiem z 18 maja 2004 r., w sprawie VI P .../03, oddalił powództwa B. A. i A. K. przeciwko S. Spółce z o.o. w T. o nakazanie dopuszczenia ich do pracy (powódkę na stanowisku dyrektora generalnego, a powoda na stanowisku dyrektora technicznego) i zasądzenie na rzecz powodów wynagrodzenia za okres gotowości do pracy za okres od 1 kwietnia 2002 r. do 30 kwietnia 2004 r. odnośnie do powódki w kwocie 22.660 zł miesięcznie, a powoda - 13.500 zł miesięcznie.

Sąd Apelacyjny w K. – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 22 września 2004 r., w sprawie III APa .../04, oddalił apelacje powodów od wyroku Sądu Okręgowego.

Kasację od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł pełnomocnik powodów, zaskarżając wyrok ten w całości. Kasację oparto na podstawach: 1) naruszenia prawa materialnego poprzez jego błędną wykładnię, a mianowicie art. 84 k.c. oraz art. 86 k.c. w wyniku przyjęcia, że oświadczenia powodów z 28 marca 2002 r. (o rozwiązaniu umowy o pracę za porozumieniem stron) nie były złożone pod wpływem błędu i to wywołanego podstępnie; art. 83 § 1 k.c. w wyniku przyjęcia, że oświadczenia stron o rozwiązaniu w dniu 28 marca 2002 r. umowy o pracę za porozumieniem stron nie były złożone dla pozorów; 2) naruszenia przepisów postępowania, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności w zakresie zeznań świadków (P. J.), a także zeznań powodów; art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie podniesionego w apelacji zarzutu dotyczącego pozorności oświadczeń woli powodów oraz pozwanej Spółki o rozwiązaniu umowy o pracę za porozumieniem stron.

Jako okoliczność uzasadniającą przyjęcie kasacji do rozpoznania skarżący wskazali występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, dotyczące rozstrzygnięcia kwestii, czy złożenie pozornego oświadczenia woli o rozwiązaniu umowy o pracę za porozumieniem stron powoduje, że pracodawca nie jest już związany złożoną przez siebie ofertą zatrudnienia pracownika w tym samym zakładzie pracy.

Skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku “ze zniesieniem postępowania” i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie - w przypadku gdyby podstawa naruszenia przepisów postępowania okazała się nieuzasadniona - o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy zgodnie z żądaniem zawartym w pozwie.

W odpowiedzi na kasację strona pozwana zakwestionowała występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, wniosła o oddalenie kasacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznanie kasacji, będącej środkiem odwoławczym sytuującym się poza wymaganym przepisami art. 45 ust. 1 i art. 176 Konstytucji modelem postępowania dwuinstancyjnego, następuje tylko z przyczyn wykraczających ponad toczący się między stronami spór prywatnoprawny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2001 r., III CZ 36/01, OSNC z 2002 r., nr 2, poz. 22 lub postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2001 r., V CKN 176/01, niepublikowane). Publicznoprawny charakter kasacji implikuje jej podstawowy cel, polegający na zapewnieniu jednolitości wykładni oraz na wkładzie w rozwój prawa i orzecznictwa sądowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC z 2000 r., nr 7-8, poz. 147). W związku z tym Sąd Najwyższy przed rozpoznaniem sprawy dokonuje - zgodnie z art. 393 k.p.c. w nowym brzmieniu, obowiązującym po dniu 1 lipca 2000 r. - wstępnego badania kasacji i może odmówić przyjęcia jej do rozpoznania, jeżeli w sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne, nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a ponadto gdy kasacja jest oczywiście bezzasadna (art. 393 § 1 k.p.c.); nie może natomiast odmówić przyjęcia kasacji do rozpoznania tylko wówczas, gdy zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza prawo albo gdy zachodzi nieważność postępowania (art. 393 § 2 k.p.c.).

Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 393 § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowią na przykład art. 390 § 1 k.p.c. lub art. 393¹⁴ § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie – wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Z przedstawionego przez wnoszącą kasację istotnego zagadnienia prawnego musi jednak wynikać, jaki jest konkretny problem prawny, na czym polegają istotne wątpliwości (na przykład interpretacyjne), na czym polega ewentualna rozbieżność w orzecznictwie i jakich kwestii owa niejednorodność dotyczy.

Zagadnienie prawne jest to zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawnym, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla

rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51). Rozważanie przez Sąd Najwyższy, w ramach rozpoznawania kasacji, określonych zagadnień prawnych czy też dokonywanie wykładni przepisów, nie może mieć charakteru abstrakcyjnego, oderwanego od przesłanek orzekania w danej sprawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 13 listopada 2002 r., I CK 213/02, LEX nr 74415).

W niniejszej sprawie jako okoliczność mającą uzasadniać przyjęcie kasacji do rozpoznania pełnomocnik skarżących wskazał występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a mianowicie: czy złożenie pozornego oświadczenia woli o rozwiązaniu umowy o pracę za porozumieniem stron powoduje, że pracodawca nie jest już związany złożoną przez siebie ofertą zatrudnienia pracownika w tym samym zakładzie pracy.

Zagadnienie to opiera się zatem na przyjętym przez skarżących wstępnym założeniu (twierdzeniu), że oświadczenia woli złożone przez strony stosunku pracy 28 marca 2002 r. były dotknięte wadami oświadczenia woli powodującymi bezwzględną nieważność czynności prawnych polegających na rozwiązaniu umów o pracę łączących powodów z pozwaną Spółką na mocy porozumienia stron, ponieważ zostały złożone przez obie strony świadomie i celowo dla pozorów.

Być może przedstawiony problem mógłby zostać potraktowany jako zagadnienie prawne w innym stanie faktycznym niż ustalony przez Sądy obu instancji, nie jest jednak istotnym zagadnieniem prawnym, którego rozwiązanie jest konieczne dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy. Po pierwsze, żaden z orzekających w sprawie Sądów nie przyjął, że oświadczenia woli obu stron stosunku pracy złożone w chwili zawierania porozumienia o rozwiązaniu umów o pracę w trybie art. 30 § 1 pkt 1 k.p. były złożone dla pozorów, czyli nie były nastawione na rzeczywiste i definitywne rozwiązanie stosunku pracy, lecz na wywołanie jakiegoś innego skutku prawnego (nie wiadomo przy tym jakiego, bo nie wynika to wyraźnie z wywodów kasacji) i na osiągnięcie (uzyskanie) jakiegoś innego celu niż rzeczywiste i ostateczne rozwiązanie stosunku pracy. Po drugie, żaden z Sądów nie ustalił, że pracodawca złożył powodom wiążące oferty zatrudnienia na podstawie nowych umów o pracę, ustalenie dotyczyło jedynie

złożenia listu intencyjnego, jako elementu (pewnej fazy) prowadzenia negocjacji zmierzających do ewentualnego zawarcia w przyszłości takich umów i zewnętrznego wyrazu potwierdzenia dotychczasowych uzgodnień stron co do warunków tych przyszłych umów, przy jednoczesnym ustaleniu, że wiążące miało być dopiero przyszłe pisemne porozumienie zmieniające warunki zatrudnienia. Zarzutu naruszenia przepisów Kodeksu cywilnego o zawieraniu umów poprzez złożenie i przyjęcie oferty albo w wyniku pertraktacji (wymiany kolejnych ofert przybliżających stanowiska stron) w kasacji się nie stawia.

Przedstawione zagadnienie jest zatem oderwane od ustalonego w sprawie stanu faktycznego, który stanowił podstawę faktyczną rozstrzygnięcia.

W uzasadnieniu kasacji przedstawia się przy tym niekonsekwentną argumentację prawną. Jeżeli strony zawarły nowe umowy o pracę (na warunkach określonych w listach intencyjnym), to każde z powodów powinno domagać się bądź ustalenia, że wiąże ich z pozwaną umowa o pracę na warunkach określonych w rzekomej ofercie (liście intencyjnym) przyjętej przez nich, bądź dopuszczenia ich do pracy na tych nowych warunkach, nie zaś dopuszczenia do pracy na warunkach dotychczas wiążących strony umów, rozwiązanych „dla pozorów” za porozumieniem stron, ponieważ w razie przyjęcia, że doszło do zawarcia nowych umów o pracę na warunkach określonych w listach intencyjnych, rozwiązanie za porozumieniem stron dotychczasowych umów o pracę nie powinno być w ogóle jakimkolwiek istotnym problemem. Jeżeli natomiast powodowie domagają się ustalenia nieważności umów (porozumień) o rozwiązaniu dotychczasowych umów o pracę za porozumieniem stron jako zawartych w warunkach nieważności czynności prawnej podjętej dla pozorów, to wówczas powoływanie się na ofertę strony pozwanej i jej skuteczne przyjęcie przez powodów jest bez znaczenia, skoro swoje roszczenia wyprowadzają oni nie z faktu przyjęcia oferty strony pozwanej dotyczącej nowej umowy o pracę, lecz z faktu złożenia nieważnego z mocy prawa oświadczenia woli o rozwiązaniu dotychczasowej umowy.

Stanowisko powodów co do wadliwego rozwiązania za porozumieniem stron dotychczasowych umów o pracę łączących ich z pozwaną Spółką jest niespójne. Raz twierdzą oni, że ich oświadczenia o rozwiązaniu umów o pracę zostały złożone pod wpływem błędu wywołanego podstępnie przez stronę pozwaną, innym razem,

że oświadczenia woli obu stron stosunku pracy zostały złożone dla pozorów. Jednoczesne występowanie w odniesieniu do tej samej czynności prawnej (rozwiązania umowy o pracę za porozumieniem stron) obydwu wskazanych przez powodów wad oświadczeń woli – pozorności (art. 83 k.c) oraz wywołanego podstępnie błędu (art. 84 k.c. w związku z art. 86 k.c.) - nie jest możliwe. Jeżeli powodowie chcieli złożyć oświadczenie woli dla pozorów, to niewątpliwie musieli być świadomi, że jest ono wadliwe (nie można bowiem złożyć pozornego oświadczenia woli bez świadomości, że składa się je dla pozorów). W takiej jednak sytuacji nie mogą twierdzić, że działali pod wpływem błędu wywołanego podstępnie przez drugą stronę.

Zarzut pozorności czynności prawnej pojawił się dopiero w apelacji powodów. Samo postawienie takiego zarzutu nie jest wystarczające do jego uwzględnienia. Strona powołująca się na wadę oświadczenia woli powinna przedstawić twierdzenia faktyczne, na jakich zarzut ten opiera, a także dowody na potwierdzenie tych faktów. Powołanie się na pozorność czynności prawnej wymaga wykazania istnienia przesłanek z art. 83 k.c. - w rozpoznawanej sprawie dotyczy to wykazania (udowodnienia) albo pozorności własnego oświadczenia woli i zgody strony przeciwnej na ową pozorność, albo pozorności oświadczenia woli strony przeciwnej i własnej zgody na to, albo wreszcie pozorności oświadczeń woli obu stron i wzajemnej na to zgody. Tego w postępowaniu apelacyjnym powodowie nie wykazali.

W tych okolicznościach należy stwierdzić, że wskazana przez skarżących okoliczność, mająca – ich zdaniem – uzasadniać przyjęcie kasacji do rozpoznania, jest niewystarczająca do pozytywnego orzeczenia Sądu Najwyższego o przyjęciu kasacji. Pełnomocnik powodów powołał się wprawdzie na występowanie w sprawie pewnego zagadnienia prawnego, jednak nie można uznać, że owo zagadnienie ma charakter „istotnego zagadnienia prawnego” w rozumieniu art. 393 § 1 pkt 1 k.p.c. Istotne zagadnienie prawne występuje bowiem wówczas, gdy wymagająca rozstrzygnięcia kwestia dotyczy wykładni lub stosowania przepisów prawa materialnego bądź procesowego istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Gdy bez rozstrzygnięcia tego zagadnienia nie jest możliwe prawidłowe rozstrzygnięcie sporu. Oznacza to, że strona skarżąca powinna powołać przepisy, z których

wywodzi tezę o występowaniu zagadnienia prawnego, i muszą być to przepisy ujęte w ramach podstaw kasacyjnych. Wówczas dopiero Sąd Najwyższy może dokonać oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”. W przypadku kasacji wniesionej w imieniu powódki brak powołania w ramach podstaw kasacyjnych przepisów o ofercie uniemożliwia odniesienie się do skonstruowanego zagadnienia prawnego.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 393⁷ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.